

La Rochefoucauld híres, bár apró maxima-kötetében találtam ezt a mondatot: "Az igazság nem tesz annyi jót a világgal, amennyi bajt okoz a látszata." A XVII. századi francia herceg puritán egyszerűségű üzenetét kőbe vésve ajánlom kitenni a magyar és az EU-s jogszolgáltató hatóságok - (ezek voltak egykoron a bíróságok) - falára. Szép új világunk ugyanis allergiásan túl érzékeny mindenre, amit jogszerűtlennek vél, és mert újabban a jogtalanság így vagy úgy, de valahogy mindig közeli rokonságban áll a szélsőségekkel, a terrorizmussal, határozott eltávolítását tartja szükségesnek.

A napokban például egy súlyosan méltánytalan jogtiprást sikerült kiküszöbölnünk hazánk társadalmi életéből, hála a strasbourgi emberi jogi bíróság megfellebbezhetetlen döntésének: a magyar ex-kommunisták ezentúl is nyíltan és korlátozás nélkül, emelt fővel, büszkén viselhetik mellükön a vörös csillagos kitűzőket. Ugyanis ehhez joguk van, de mondhattam volna úgy is, hogy a vörös csillagnak, mint a sztalini tömeggyilkos rendszer első számú attribútumának betiltása jogszerűtlen! (Nem tartozik a tárgyhoz, de priváte nagyon szeretném tudni, hogy az a nyugat-európai bíró, aki ezt az ítéletet meghozta, mit tud a hétköznapi kommunizmusról, mit tud azon megnyomorított generációk szürke, kilátástalan életéről, akik a vörös csillag árnyékában születtek, éltek, robotoltak és haltak meg? Tudna érdekelni, hogy tud-e 1956-ról, amikor a feltámadott nemzet első dolga volt, hogy mindenhol leverje a gyűlölt csillagot? És tudna érdekelni az is, hogy hallott-e már a kommunizmus minimum 100 milliós, de valószínűsíthetően inkább 150 milliós áldozatszámáról? Ez utóbbi azt jelenti, hogy a vörös csillag minden ágára legalább 20 millió elpusztított ember nevét kellene felírni.) A vörös csillag betiltását az áldozatok iránt érzett erkölcsi kötelességgként élte át a magyar társadalom legjava, kivéve azt a maroknyi fanatikusot, akik még ma is a vörös csillagtól várják sorsuk jobbra fordulását. A jogszolgáltatás pedig - természetesen - nem a nemzetnek (ami egyenlő a majoritással), hanem nekik, a kommunizmus utóvédcsapatának, a minoritásnak adott igazat, mert ez ma így dukál - a vörös csillag esetében legalábbis. Gyanítom viszont, hogy úgy a horogkereszt, mint a nyilaskereszt esetében más elbírálási szempontok érvényesülnének a T. Bíróságok érveiben. Ugyanis a szegény Magyar Gárda jogi ellehetetlenítéséhez már az is elég, hogy formaruhájuk a nyilas egyenruhára "emlékeztető". Nem azonos azzal - miképpen a vörös csillag önmagával -, csak emlékeztet rá. Már akit. Az egyik embert, ha eléggé öreg, igen, a másikat, ha fiatalabb, nem. Fontos kérdés, hány éves bíró kapja majd meg ezt az ügyet: az ő memóriájában él vagy nem él bizonyos hangulati hasonlóság a két mozgalom öltözéke között, és ha igen, ez mennyiben tekinthető szignifikánsnak? Ugyanis minden nadrágnak két szára van és egy slicce. Ebben az értelemben nagyon emlékeztetnek egymásra.

Itt van például a XII. kerületi Turul-szobor ügye. Az országban és az elszakított részekben is rengeteg turulszobor van, sőt a Nemzeti Nyomozó Iroda (NNI) hivatalos jelképe is egy turul, miképpen az 50 forintos érmén is turul látható, de valami rejtélyes okból csak ez az egy turul vált politikai üggyé, "sokak érzékenységet bántóvá", mivel emlékezteti őket arra a néhány történelmi hónapra - egy esztendőnél aligha tartott tovább -, amikor a turul szimbolikája alatt üldözték őket. Ezzel szemben a vörös csillag hetven éven át szedte áldozatait, mégis kimondatott: maradhat! Nem sértő, nem bántó, csupán egy ártalmatlan történelmi relikvia. A mi évezredes nemzeti legendánk, ősi magyar totemállatunk, a fehér turul viszont, csak mert 1944 környékén egy eszement, fegyveres csoport is kedvelte szimbolikáját, kiiktatandó a magyar életből és megsemmisítendő minden nyilvános ábrázolása!

Uraim, bíró urak, jegyző urak, van önöknek bármi érintkezési pontjuk a valósággal?

Egyéniségek önök, akik büszkék a munkájukra, mert úgy vélik, hogy áldás fakad igazságosztó

tevékenységük nyomán? Olvasták önök Márai Válás Budán című regényét? Ha nem, tegyék meg: megtudhatják belőle, hogy milyen erkölcsi normák szerint ítélkezik egy lelkiismeretes bíró. Egy igazi, régi vágású bíró.

Ugyancsak napi hír - igaz, még nem bírósági, de lehet, hogy azzá női magát -, hogy minden óvintézkedés dacára, mégis le merészték vetíteni egy budapesti pincében, cirka 70 főnyi közönség előtt az 1940-ben forgatott német filmet, a Jud Süsst. Egyik reggel a Napkeltében már elhangzott a vészjósló verdikt: a film bemutatása "emberiségellenes bűntettnek" is tekinthető. Én nem láttam, de gyanítom, unnám: az efféle filmek hamar öregszenek.

Feuchtwanger regényét viszont ismerem, nagy élvezettel olvastam 1990-ben, amikor újra megjelent. Talán ezért is kaptam fel a fejemet a váratlan jelenség kapcsán: avatott Jud Süss-magyarozóink - élükön Ormos Máriával -, ha nem a filmről beszélnek, hanem irodalmi előképéről, még véletlenül sem hivatkoznak Feuchtwanger 1925-ben megjelent regényére, amelynek alapján a film megszületett, hanem egy száz évvel korábbi, még Feuchtwangernél is kevésbé ismert íróra, a sajnálatosan rövid életet élt Wilhelm Hauffra (1802-1827). Vitathatatlan, hogy Hauffé az elsőbbség: meseszerű, olvasmányos történeteinek sorában ott találjuk a néhai württembergi hercegség egykoron legbefolyásosabb emberét, a talpraesett zsidót, Josef Süss Oppenheimert, aki ügyes hitelpolitikájával kezébe kaparintotta a hercegség teljes irányítását. Természetesen erről a történelmi alakról, erről a valós eseménysorról szól Feuchtwanger jóval vaskosabb, XX. századi regénye is. Csakhogy van a két feldolgozás között egy lényeges különbség, egy nagyon kínos momentum, ami miatt a mai felháborodók - élükön Ormos Máriával - mindent elkövetnek, hogy kizárólagosan a Hauff-féle regényt tekintsük a német film inspirációjának. Miért? Azért, mert Lion Feuchtwanger (1884-1958) - lévén egy dúsgazdag zsidó familia leszármazottja - a maga Jud Süssét úgy írta meg, mint egy szimpatikus ember példát adó sikertörténetét. Feuchtwanger Oppenheimere, az író szándéka szerint pozitív hős! Figyeljünk az évszámokra: 1925-ben ez a nagyon is sajátos, törzsi moralitást hirdető regény még megjelenhetett Németországban. (Írója amúgy nyíltan kommunista, Moszkvába is ellátogatott, Sztalin-barát, antifasiszta mozgalmár volt, egyben Bertold Brecht jó barátja és szerkesztő-társa. Természetesen a náciizmus hatalomra kerülését követően elsők között hagyta el Németországot.)

Na már most, Josef Süss Oppenheimert, a sikeres XVIII. századi vállalkozót - a későbbi Rothschildok előképét -, aki minden erkölcsi gátlás nélkül, minden nehézségen átgázolva, tokkal-vonóval megszerzett egy német hercegséget, mint követendő, pozitív példát, mint szívet melengető sikertörténet hőstét interpretálni még - vagy már? - Magyarországon sem lehet. Pedig itt sok mindent lehet. Így aztán a vetítés hírére riadóztatott Jud Süss-szakértők ösztönösen ráhangolódtak a másik regény, a keresztény által írott, akár antiszemitának is értelmezhető, Hauff-féle változatra, mint kiindulási pontra. Ezáltal elérték, hogy Feuchtwanger regényének vérlázítóan etikátlan, európaiatlan, embertelen moralitásáról - gyanítom, a film is ezt teszi fókuszába - nem kell egy szót sem ejteniük. Kényelmes.

Hát ennyit az orosz vörös csillagról, a magyar turulról és a zsidó Jud Süssről.

Szócs Zoltán